

Posudek diplomové práce

Autor: Jakub Drbohlav

Název: Transcendentální empirismus

Předložená diplomová práce si klade za cíl zrekonstruovat původ a motivaci Deleuzova projektu transcendentálního empirismu. Jakub Drbohlav se dostává od Kantovy kritické filosofie, přes její revizi u Maïmona, Hegelovu dialektiku, diferenciální kalkul, Riemanovo pojetí kontinuální multiplicity, Bergsonovo trvání až Deleuzově pozici v *Différence et répétition*.

Jakkoli se tento postup zdá být poněkud divoký, nepostrádá vnitřní logiku, neboť Drbohlavovým záměrem je ukázat transcendentální empirismus v linii postkantovského myšlení jako radikální pokus o expozici myšlení založeného na diferenci a multiplicitě. Přestože je zvolená cesta arbitrérní, neboť stejně tak dobře by bylo možné využít k výkladu transcendentálního empirismu Deleuzovo čtení Schellinga, Heideggera nebo Nietzscheho, je sympatické, že autor neulpívá na povrchu Deleuzova filosofického žargonu, a místo toho se snaží rekonstruovat transcendentální empirismus vnitřní pojmovou diferenciací. Drbohlavova interpretační práce tak představuje samostatný myslitelský výkon, který je třeba patřičně ocenit.

Pokud se však překročí žánrové hranice transcendentálního empirismu, nabízí se několik otázek, které by snad stálo za to vzít v potaz. Tyto otázky se týkají především vztahu mezi transcendentální a empirickou rovinou uvažování. Tak například, je-li devízou transcendentálního empirismu schopnost myslet neočekávatelnou zkušenost, v jakém vztahu je neočekávatelná událost k traumatizovanému myšlení, jestliže zároveň platí, že na transcendentální rovině není žádný subjekt myšlení? Jestliže zkušenostní událost teprve sekundárně generuje vlastní subjektivitu (viz. str. 53), jak může být subjekt zkušeností znepokojován a ohrožován? V jakém smyslu je ono prasklé, či rozlomené já ještě subjektem a jak se vůbec vztahuje samo k sobě? Když se Drbohlav na pozadí Deleuzova transcendentálního uspořádání snaží ukázat, jakým způsobem funguje běžná empirická

zkušenost, zajímalo by mne, jak lze na tomto pozadí vyložit to, že nám jde o naše vlastní bytí, že k němu nejsme lhostejní, ale naopak na něm lpíme. Je to jen empirický předsudek, nebo pozůstatek dogmatického obrazu myšlení, kterým nás indoktrinovala filosofická tradice? Drbohlavova argumentace – zejména v závěru - naproti tomu v sobě má něco z Woodyho Allena, když se filosof snaží sebe i ostatní přesvědčit, že (na transcendentální rovině zkušenosti) vlastně neexistuje.

V této souvislosti bych ocenil ještě jedno vysvětlení, jež se týká stránky 51 Drbohlavova textu. Zde není jasné, co je v rámci zkušenosti primární: zda je to individuace nebo diferenciaci. Nejprve se tu tvrdí, že proces individuace, který formuje subjekt zkušenosti, „v principu předchází diferenciací“, aby se čtenář o pár řádků dále dozvěděl, že intenzita, jež je diferenciací povahy, „utváří individuum“.

Možná je tento problém dán jen neobratnou formulací, jako například ve větě: „Vznik empirických kvalit a extenzí tedy řídí 'předchůdné *intenzivní* pole individuace“ (str. 51), kde není jasné, co řídí a co je řízeno. Podobně ambivalentních formulací lze v textu bohužel nalézt více. Tím spíše se však vnučuje otázka, co chce autor vlastně říci.

Diplomové práci by se rovněž dal vytknout malý rozsah primární a hlavně sekundární literatury. Vzhledem k tématu bych očekával zmínku o Deleuzově knize *La philosophie critique de Kant*. Ze sekundární literatury se pak nabízí Toscanova kniha *The Theatre of Production: Philosophy and Individuation Between Kant and Deleuze* nebo sborník *Thinking Between Deleuze and Kant A Strange Encounter*, který vydali Edward Willatt a Matt Lee.

Navzdory těmto výtkám se však domnívám, že předložená diplomová práce má své nesporné kvality. Pokud student uspokojivým způsobem odpoví na výše formulované otázky, budu mu moci navrhnout **výborné** hodnocení.

Mgr. Petr Kouba, PhD.